

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0824U000858

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 08-02-2024

Статус: Запланована

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Ісаєва Наталя Юріївна

2. Natalia Y. Isaeva

Кваліфікація: д.філософ

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-7796-3073

Вид дисертації: доктор філософії

Шифр наукової спеціальності: 052

Назва наукової спеціальності: Політологія

Галузь / галузі знань: соціальні та поведінкові науки

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Політологія

Дата захисту: 20-04-2023

Спеціальність за освітою: 052 Політологія

Місце роботи здобувача:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Сектор науки: Не застосовується

III. Відомості про дисертацію

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): ДФ 08.051.029 ID 1059 Ісаєва Н.Ю.

Повне найменування юридичної особи: Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара

Код за ЄДРПОУ: 02066747

Місцезнаходження: проспект Гагаріна, буд. 72, Дніпро, Дніпровський р-н., 49045, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Сектор науки: Університетський

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара

Код за ЄДРПОУ: 02066747

Місцезнаходження: проспект Гагаріна, буд. 72, Дніпро, Дніпровський р-н., 49045, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Сектор науки: Університетський

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 11.15

Тема дисертації:

1. Політична ідентичність як фактор формування громадянської свідомості: теоретико-методологічний аналіз
2. Political identity as a factor of the civic consciousness' formation: theoretical and methodological analysis.

Реферат:

1. Дисертаційна робота присвячена встановленню впливу політичної ідентичності на формування громадянської свідомості. Визначені теоретико-методологічні засади дослідження політичної ідентичності, а саме, розуміння громадянської свідомості та формування громадянської позиції з урахуванням політичної ідентичності, концептуалізація поняття «політична ідентичність» у сучасній політичній науці, методологічні засади і загальна методика дослідження політичної ідентичності. Охарактеризована структура та

виокремлені основні типи політичної ідентичності, розкрита роль партійної та соціальної ідентичності у формуванні політичної ідентичності, розглянуті національна та наднаціональна ідентичність в політичних дослідженнях. Розкритий характер взаємовпливу формування громадянської свідомості та політичної ідентичності, досліджений бінарний характер концепту «політична ідентичність» у топології сучасного політико-філософського дискурсу, досліджені політична ідентичність і громадянська свідомість в контексті «життєвого світу». Розкриті механізми формування громадянської свідомості в контексті політико-ідентифікаційного процесу в сучасній Україні. Феномен політичної ідентичності виступає свого роду «наріжним каменем» соціально-політичного виміру людства. По-перше, він акумулює етно-національні, ментальні, релігійні, історико-культурні, державно-правові, символіко-аксіологічні та інші настанови, властиві даній нації. По-друге, за допомогою політичної ідентичності відбувається становлення не тільки державної, політико-правової, а й позадержавної сфери, пов'язаної з реалізацією прав і свобод громадян, їх всебічним розвитком як індивідуальностей, що проявилось в концепті громадянського суспільства та його ідеального корелята – громадянської свідомості. Громадянське суспільство виступає бінарною опозицією по відношенню до держави, забезпечує захист приватних сфер життя людини та громадянина від необґрунтованої жорсткої регламентації з боку держави, сприяє формуванню механізмів громадського самоврядування тощо. Громадянське суспільство характеризується як суспільство людей високого економічного, соціального, морального, культурного статусу. Останнє передбачає наявність громадянської свідомості з її соціальною активністю, самостійністю, комунікативністю, розвиненою правовою культурою, творчим ставленням до дійсності. Зі здобуттям незалежності Україна опинилась у вирі зазначених кризових процесів, свідченням чого є і складний шлях державного самовизначення, і вибір стратегічних, тактичних векторів внутрішньої та зовнішньої політики, і болісні пошуки політичної ідентичності. Російська агресія проти України проявила всю складність шляху нашої держави до справжньої незалежності, самовизначення та повної реалізації української самобутності. Президент України Володимир Зеленський в умовах війни Російської Федерації проти України згуртував всю країну, стер ідеологічну та мовну межу між громадянами східної та західної частин, об'єднавши всіх навколо захисту власної державності, кордонів, власних домівок, дітей, жінок, чоловіків, права на самоврядування та дійсний суверенітет, права вибору власного шляху розвитку держави на міжнародній арені. Події останніх місяців заклали остаточне підґрунтя самобутньої української громадянської свідомості та сформували єдність в питанні політичної ідентичності всіх українців. Події всіх цих років показують важливість наявності у суспільстві активної громадянської позиції, розвиненої громадянської свідомості, яка є предметом публічних дискусій, публіцистичних роздумів та наукових досліджень. У зв'язку із цим є важливим розкриття того, яким чином політична ідентичність сприяє розвитку громадянської свідомості, які структури задіяні й які механізми працюють. Вибір теми дисертаційного дослідження зумовлений визначеними вище чинниками. Але основним визначальним мотивом є необхідність вирішення кардинального для сьогодення питання: як в умовах партійної різноманітності, мовної різності та певних ідеологічних розбіжностей всередині України сформувати громадянську свідомість у населення на базі політичної ідентичності. Ключові слова: політична ідентичність, громадянська свідомість, громадянська позиція, соціальна ідентичність, національна ідентичність, механізм формування громадянської свідомості, соціальне поле політики, феномен політичного лідера.

2. The dissertation is devoted to establishing the influence of political identity on the formation of civic consciousness. The theoretical and methodological principles of the study of political identity are defined, namely, the understanding of civic consciousness and the formation of a civic position taking into account political identity, the conceptualization of the concept of "political identity" in modern political science, methodological principles and the general methodology of the study of political identity. The structure and main types of political identity are characterized, the role of party and social identity in the formation of political identity is revealed, national and supranational identity in political research are considered. The nature of the mutual influence of the formation of civic consciousness and political identity is revealed, the binary nature of the concept "political identity" in the topology of modern political and philosophical discourse is explored, political identity and civic consciousness are explored in the context of the "life world". The mechanisms of the formation of civic

consciousness in the context of the political identification process in modern Ukraine are revealed. The phenomenon of political identity acts as a kind of "cornerstone" of the socio-political dimension of humanity. First, it accumulates ethno-national, mental, religious, historical-cultural, state-legal, symbolic-axiological and other guidelines specific to a given nation. Secondly, with the help of political identity, not only the state, political and legal, but also the non-state sphere is formed, connected with the realization of the rights and freedoms of citizens, their comprehensive development as individuals, which manifested itself in the concept of civil society and its ideal correlate - civic consciousness. Civil society acts as a binary opposition to the state, ensures the protection of private spheres of human and citizen life from unjustified strict regulation by the state, contributes to the formation of public self-government mechanisms, etc. Civil society is characterized as a society of people of high economic, social, moral, and cultural status. The latter implies the presence of civic consciousness with its social activity, independence, communicativeness, developed legal culture, creative attitude to reality. After gaining independence, Ukraine found itself in the vortex of the above-mentioned crisis processes, which is evidenced by the complex path of state self-determination, the choice of strategic and tactical vectors of domestic and foreign policy, and the painful search for political identity. Russian aggression against Ukraine showed all the complexity of our state's path to true independence, self-determination and full realization of Ukrainian identity. President of Ukraine Volodymyr Zelenskyi, in the conditions of the war of the Russian Federation against Ukraine, rallied the whole country, erased the ideological and linguistic border between the citizens of the eastern and western parts, uniting everyone around the protection of their own statehood, borders, their own homes, children, women, men, the right to self-government and valid sovereignty, the right to choose one's own path of state development in the international arena. The events of the last few months laid the final foundation of the original Ukrainian civic consciousness and formed unity in the issue of political identity of all Ukrainians. The events of all these years show the importance of an active civic position in society, a developed civic consciousness, which is the subject of public discussions, journalistic reflections and scientific research. In this regard, it is important to reveal how political identity contributes to the development of civic consciousness, which structures are involved and which mechanisms work. The choice of the topic of the dissertation research is conditioned by the factors defined above. But the main determining motive is the need to solve a cardinal question for today: how to form the civic consciousness of the population on the basis of political identity in the conditions of party diversity, linguistic diversity and certain ideological differences within Ukraine. Keywords: political identity, civic consciousness, civic position, social identity, national identity, the mechanism of formation of civic consciousness, the social field of politics, the phenomenon of political leader.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

Публікації:

- Яценко, Н. Ю. (2021). Громадянське суспільство і громадянська свідомість у сучасному світі. Філософія та політологія в контексті сучасної культури. 13 (2). 35-41.
- Ісаєва, Н. Ю. (2022) Бінарність політичної ідентичності: теоретико-методологічний аналіз. Грані. 25 (5). 18-22.
- Ісаєва, Н. Ю. (2022) Концепція «життєвого світу»: місце та роль у формуванні політичної ідентичності та громадянської свідомості. Baltic Journal of Legal and Social Sciences. 1. 65-72.

- Ісаєва, Н. Ю. (2021) Партийна та соціальна ідентичність: співвідношення понять. Гілея: Науковий вісник. Філософські науки. Політичні науки. 165 (10). 46-51.
- Ісаєва, Н. Ю. (2022) Національна та наднаціональна ідентичність у формуванні політичної ідентичності. Baltic Journal of Legal and Social Sciences. 2. 85-90.
- Яценко, Н. Ю. (2020) Політична ідентичність: концептуалізація поняття. Evropsky Politicky Pravní Diskurz. 7 (6). 130-136.

Наукова (науково-технічна) продукція: методи, теорії, гіпотези; аналітичні матеріали

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПВ:

Впровадження результатів дисертації: Планується до впровадження

Зв'язок з науковими темами: 0122U001332

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Кривошеїн Віталій Володимирович
2. Vitalii V. Kryvoshein

Кваліфікація: д. політ. н., професор, 23.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-3380-7850

Додаткова інформація:

;https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57209196304;http://orcid.org/0000-0002-3380-7850;http://www.researcherid.com/rid/C-9098-2016;https://scholar.google.com.ua/citations?user=uxrPi9gAAAAJ

Повне найменування юридичної особи: Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара

Код за ЄДРПОУ: 02066747

Місцезнаходження: проспект Гагаріна, буд. 72, Дніпро, Дніпровський р-н., 49045, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Сектор науки: Університетський

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Куц Галина Михайлівна
2. Halyna M. Kuts

Кваліфікація: д. політ. н., професор, 23.00.02

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-7263-1958

Додаткова інформація: <https://www.webofscience.com/wos/author/record/3947015>

Повне найменування юридичної особи: Харківський державний педагогічний університет ім. Г.С.Сковороди

Код за ЄДРПОУ: 02125535

Місцезнаходження: , Харків, Харківський р-н., 61078, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Сектор науки: Університетський

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Примуш Микола Васильович

2. Mykola V. Prymush

Кваліфікація: д.політ.н., професор, 23.00.02

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-5769-7345

Додаткова інформація:

<https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57221219326&origin=recordpage>

<https://www.webofscience.com/wos/author/record/13351910>

Повне найменування юридичної особи: Донецький національний університет імені Василя Стуса

Код за ЄДРПОУ: 02070803

Місцезнаходження: вул. 600-річчя, буд. 21, Вінниця, Вінницький р-н., 21021, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Сектор науки: Університетський

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Іщенко Ігор Васильович

2. Igor V. Ishenko

Кваліфікація: д. політ. н., професор, 23.00.02

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-5799-7364

Додаткова інформація: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57211300395>;
<https://www.webofscience.com/wos/author/record/1631142>

Повне найменування юридичної особи: Дніпропетровський національний університет ім. Олеся Гончара

Код за ЄДРПОУ: 02066247

Місцезнаходження: просп. Гагаріна, буд. 72, Дніпро, Дніпровський р-н., 49010, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Сектор науки: Університетський

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Третяк Олексій Анатолійович

2. Oleksii A. Tretiak

Кваліфікація: д. політ. н., професор, 23.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-2536-0611

Додаткова інформація: <https://www.webofscience.com/wos/author/record/GXM-5718-2022>;

<https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57203187218>

Повне найменування юридичної особи: Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара

Код за ЄДРПОУ: 02066747

Місцезнаходження: проспект Гагаріна, буд. 72, Дніпро, Дніпровський р-н., 49045, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Сектор науки: Університетський

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Висоцький Олександр Юрійович

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Висоцький Олександр Юрійович

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Тимченко Михайло Михайлович

Реєстратор

УкрІНТЕІ

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна